

УДК: 811.581'38 : 378.147](045))

DOI: <http://doi.org/10.32589/1817-8510.2025.3.352546>

Чекалін Ігор Сергійович,

аспірант кафедри педагогіки та методики навчання іноземних мов,

Київський національний лінгвістичний університет,

ORCID ID: [0000-0002-8643-7099](https://orcid.org/0000-0002-8643-7099)

igor27568@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КИТАЙСЬКОМОВНОЇ СТИЛІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ: АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Формування професійно орієнтованої китайськомовної стилістичної компетентності є процесом, що передбачає рівномірний розвиток знань і умінь шляхом систематичного виконання груп вправ. Водночас пошук оптимальних алгоритмів добору та подання методичного матеріалу потребує проведення дослідження і визначення конкретних статистичних показників. У статті наведено результати експериментального навчання стилістики китайської мови за двома методичними моделями, які відрізняються способом подання вправ і матеріалів для читання та письма. Представлено статистичні дані, що свідчать про більшу ефективність паралельної моделі порівняно з послідовною, а також зроблено припущення щодо причин такого результату. Подано обчислення коефіцієнта навченості, t-критерію Стьюдента та ефекту Коена, обґрунтовано вибір зазначених статистичних показників. Продемонстровано синергію показників Стьюдента і Коена. Результати статистичних обчислень подано у вигляді графіків для наочності.

Аналіз отриманих даних дозволив оцінити ефективність запропонованих методичних моделей у формуванні китайськомовної стилістичної компетентності. Порівняння результатів експериментальних груп 1 і 2 показало статистично значущу різницю, що підтверджує перевагу паралельної моделі. Виявлені тенденції свідчать про те, що одночасне опрацювання компетентностей у читанні та письмі сприяє швидшому засвоєнню матеріалу та формуванню комплексних умінь. Зроблені висновки можуть бути використані для вдосконалення програм навчання китайської мови та випрацювання нових методичних підходів. Окреслено перспективи подальшого розвитку, що полягають у продовженні розроблення теоретичних засад і практичних комплексів вправ для задоволення потреби формування різних аспектів стилістичної компетентності.

Ключові слова: *Стилiстична компетентність, стилістична компетентність у читанні, стилістична компетентність у письмі, майбутні філологи, китайська мова, підсистема вправ, експериментальне дослідження, науковий стиль, офіційно діловий стиль, комплекс вправ*

Chekalin, Ihor,

Postgraduate Student at the Department of Pedagogy and Meth-

ods of Teaching Foreign Languages,

Kyiv National Linguistic University,

ORCID ID: [0000-0002-8643-7099](https://orcid.org/0000-0002-8643-7099)

igor27568@gmail.com

FORMATION OF PROFESSIONALLY ORIENTED CHINESE STYLISTIC COMPETENCE IN FUTURE PHILOLOGISTS: ANALYSIS OF EXPERIMENTAL RESEARCH RESULTS

The formation of professionally oriented Chinese stylistic competence is a process that involves the consistent development of knowledge and skills through systematic performance of sets of exercises. At the same time, the search for optimal algorithms for selecting and presenting methodological material requires research and the determination of specific statistical indicators. This article presents the results of experimental training in Chinese stylistics based on two methodological models, which differ in the way exercises and materials for reading and writing are provided. Statistical data are presented, indicating the greater effectiveness of the parallel model compared to the sequential one, and assumptions are made regarding the reasons for this outcome. Calculations of the learning coefficient, Student's t-test, and Cohen's effect size are provided, and the choice of these statistical indicators is justified. The synergy between Student's and Cohen's indicators is demonstrated. The results of statistical calculations are presented in the form of graphs for clarity.

The analysis of the obtained data made it possible to assess the effectiveness of the proposed methodological models in forming Chinese stylistic competence. A comparison of the results of experimental groups 1 and 2 showed a statistically significant difference, confirming the advantage of the parallel model. The identified trends indicate that simultaneous development of competencies in reading and writing contributes to faster material acquisition and the formation of integrated skills. The conclusions drawn can be used to improve Chinese language teaching programs and develop new methodological approaches. Prospects for further development are outlined, which involve continuing the process of developing theoretical foundations and practical sets of exercises to meet the need for forming various aspects of stylistic competence.

Key words: *Stylistic competence, stylistic competence in reading, stylistic competence in writing, future philologists, Chinese language, exercise subsystem, experimental research, scientific style, official business style, set of exercises.*

Постановка проблеми. Питання формування китайськомовної стилістичної компетентності в майбутніх філологів є актуальним і маловивченим в українській науці. Потреба у висококваліфікованих фахівцях-китаїстах спонукала нас до створення методичного комплексу вправ. З метою перевірки його ефективності, ми провели експериментальне дослідження в читанні та письмі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування китайськомовної стилістичної компетентності є доволі новим і маловивченим, тому й обсяг теоретичних засад експериментальних досліджень цього аспекту здатний лише покривати базові потреби при дослідженні. Так, ми поклалися на досвід нароби експериментальних розрахунків наших колег методистів Шевкопляс Л. В., Асадчих О. В., Савченко А. С., на статистичну аналітику дослідників Наварро Д., і Колганова А. В., а також загальні теоретичні засади проведення педагогічного експерименту, досліджені науковицею Совгірою С.

Мета статті полягає у висвітленні й аналізі результатів експериментального дослідження формування китайськомовної стилістичної компетентності у читанні і письмі в майбутніх філологів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Доекспериментальна підготовка передбачала узгодження теоретико-методологічних засад формування китайськомовної стилістичної компетентності, виокремлення головних підходів, формування бачення майбутніх комплексів вправ і збір інформації стосовно добору матеріалів, процесу впровадження, етапів інтеграції моделі в повсякденну підготовку майбутнього філолога – знавця китайської мови. Під час аналізу теоретичних засад формування китайськомовної стилістичної компетентності розроблено дві навчальні методичні моделі, що зумовило проведення експериментального дослідження. У процесі підготовки до нього дібрано матеріали, розроблено критерії оцінювання й узгоджено їх з методичними моделями. Зважаючи на визначені обсяги часу та потенційні обсяги матеріалу, для експериментального дослідження було вирішено сфокусуватися на офіційно-діловому і науковому функціональних стилях та репрезентувати одним підстилем кожен з них. Таким чином було обрано адміністративно-канцелярський підстиль, представлений жанрами «заява», «рекомендаційний лист» та «діловий лист», і власне-науковий підстиль, що демонструвався в жанрах «анотація» та «тези». Такі жанри були обрані через декілька причин. По-перше, їх можна віднести до так званих «малих» жанрів, порівняно з такими як «курсова робота», «дисертація», «кваліфікаційна робота магістра» і такі інші, що притаманні власне науковому стилю, так саме як і «контракти» в офіційно-діловому стилі. По-друге, практичність є і залишається наріжним каменем нашого бачення сформованості

китайськомовної стилістичної компетентності. Дані жанри часто вживані в повсякденному житті як студентів-китаїстів, так і професіоналів-практиків, тому розуміння структури, володіння лексико-граматичним запасом й уміння на основі шаблону побудувати текст з урахуванням актуальних потреб – є ключовим критерієм у даному аспекті. По-третє, обраними жанрами притаманні кліше, що робить процес стилістичного опановування більш простим та інтуїтивно зрозумілим: засвоїти структуру, активувати мовне кліше, розвинути уміння створювати за шаблоном. Такий підхід сприяє зняттю труднощів під час ознайомлення з новими лексичними одиницями (ЛЮ) і граматичними конструкціями (ГК), заохочує студентів долучати нову термінологію до активного лексичного запасу шляхом практикування кліше у вправах на підстановку і використання їх як поєднання ЛЮ і ГК для утворення складносурядних і складнопідрядних речень, що притаманні як науковому стилю, так і офіційно-діловому.

Аналіз процесу формування компетентності передбачає необхідність визначати рівні навченості. Для оцінювання рівня сформованості китайськомовної стилістичної компетентності розроблено критерії оцінювання, за якими можна було отримати до 40 балів за читання і до 40 балів за письмо, при цьому критерії оцінювання стилістичної компетентності в читанні передбачили розпізнавання стилю тексту, розуміння змісту, виявлення стилістичних засобів та адекватність інтерпретації. Критерії оцінювання в письмі передбачали використання мовних засобів китайської мови, точність і адекватність вираження в перекладних завданнях, структурну організацію тексту та нормативність мовлення.

Рівні сформованості визначалися як: низький (0–19 балів), середній (20–39 балів), достатній (40–59 балів) і високий (60–80 балів відповідно). При цьому хочемо зауважити, що згідно з нашим емпіричним досвідом, студентам притаманно володіти стилістичною компетентністю китайської мови на низькому і середньому рівнях, тоді коли стилістична компетентність рідної мови знаходиться в межах середнього і достатнього рівнів. Зазначимо також, що цікавим додатковим ефектом нашого експериментального навчання стало підвищення загальної стилістичної компетентності в читанні та письмі. І хоча прямо це явище не досліджували, проте його вияв явища можна бачити в трансформаційних вправах при перекладі тексту в певному жанрі на українську мову. Під час вивчення чергового мовного кліше студент мимоволі запам'ятовував і його український сталий еквівалент, що дозволяло студентів робити свою мову більш науковою чи більш офіційною залежно від вимог комунікативної ситуації.

Експериментальне дослідження проводилося на четвертому курсі у двох групах по 10 осіб кожна.

Це пов'язано і з необхідністю наявності достатньої кількості опанованих ЛО та ГК, і з достатнім рівнем сформованості загальної комунікативної компетентності, і наявністю вже певного досвіду вивчення китайської мови, а саме: певна автономність у знятті труднощів, сталі переваги у підходах до запам'ятовування, краще розуміння практичної цінності стилістичної компетентності китайської мови. Це дозволило забезпечити однорідність вибірки та мінімізувати вплив зовнішніх чинників на результати експерименту. Крім того, студенти четвертого курсу вже мають сформовані навички роботи з автентичними текстами, що є важливим для перевірки ефективності запропонованих методичних прийомів. Вибір саме двох груп пояснюється необхідністю порівняння результатів двох експериментальних виборок, що дає змогу об'єктивно оцінити вплив застосованих стратегій на розвиток професійно-орієнтованої китайськомовної стилістичної компетентності.

Експериментальна група 1 (ЕГ-1) навчалася за паралельною моделлю навчання (Модель 1), тоді як в експериментальній групі 2 (ЕГ-2) була задіяна послідовна (Модель 2). Модель 1 передбачала одночасне формування китайськомовної стилістичної компетентності у читанні та письмі за певним методично обґрунтованим алгоритмом подачі матеріалів, тоді як Модель 2 передбачала послідовне опанування стилістичної компетентності: від читання до письма. При формуванні моделей ми спиралися на дві визначені нами гіпотези: гіпотеза стосовно необхідності комплексного підходу шляхом поєднання вправ на різні компетентності і гіпотеза, що передбачала фокусування на одній компетентності з метою порівняння взаємодії з елементами фразової єдності, понадфразової і роботи з текстом. Таким чином, модель 1 уособлює припущення стосовно потреби комплексного підходу, а модель 2 – фокус на конкретній компетентності, відповідно. Проведення експерименту передбачалося строком на 1 семестр при чотирьох заняттях на тиждень, де одне заняття становило дві академічні години. При рівномірному розподілі часу між формуваннями усіх компетентностей на читання і письмо відводилося по 20 хв на одне заняття – сумарно 40 хвилин.

Перед початком експериментального навчання проведено доекспериментальний зріз, результати якого виявили середній бал у 22,2 (ЕГ-1) і 20,8 у (ЕГ-2), що показало середній рівень навченості. Дане тестування охоплювало практичні навички як у читанні, так і в письмі. По завершенні експериментального навчання був проведений післяекспериментальний зріз для порівняння. Результати показали (рис. 1) середній бал 66,4 у ЕГ-1 і 58 у ЕГ-2, що засвідчило ефективність обох моделей у процесі формування професійно-орієнтованої китайськомовної сти-

лістичної компетентності. При цьому, середній бал ЕГ-1 був приблизно на 10 % вищий за ЕГ-2

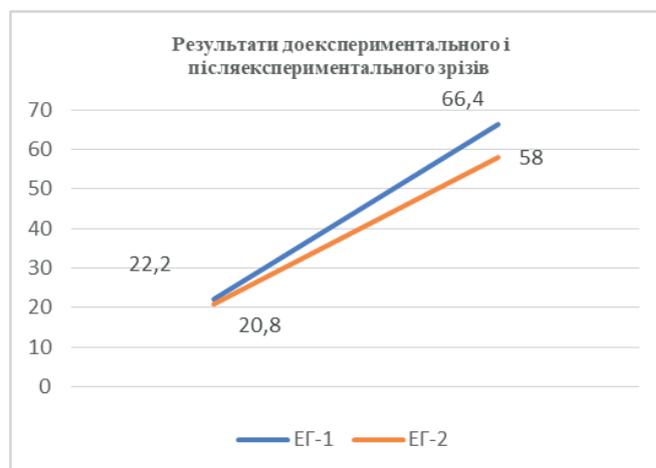

Рис. 1. Результати доекспериментального і післяекспериментального зрізів

Аналізуючи та порівнюючи отримані дані, ми користувалися формулою визначення коефіцієнта навченості (КН) (Асадчих і Савченко, 2019), а також застосовували t-критерій Стьюдента для перевірки статистичної значущості різниць між показниками. При розрахунку КН ми користувалися такою формулою як $K = Q/n$, де K – коефіцієнт навченості, Q – кількість балів, отриманих за правильно виконані завдання, n – максимальна кількість балів за тест. Використавши значення з таблиці 1, ми бачимо, що коефіцієнт навченості (рис. 2) до проведення експериментального навчання становив 0,28 для ЕГ-1 і 0,26 для ЕГ-2, що вказує на недостатню навченість. Після проведення експерименту коефіцієнт становив 0,83 та 0,73 відповідно. З огляду на те, що показник ефективності визначено на рівні 0,7 (Шевкопляс, 2017), це свідчить не лише про актуальність обох моделей, а й про те, що модель 1, застосована в експериментальній групі 1, продемонструвала кращі результати.

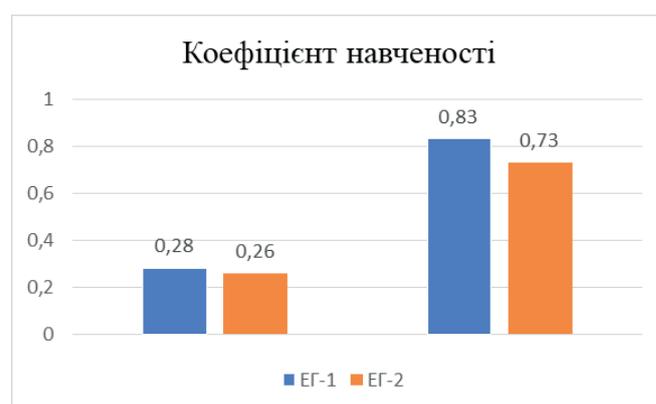

Рис. 2. Коефіцієнт навченості

Наступним критерієм розрахунку є t-критерій Стьюдента (Совгіра, 2010) для перевірки статистичної значущості різниць між показниками. Як зазначено на рисунку 2, обидва t-значення (16.03 і 9.32) є дуже високими. Критичне значення t для $df=9$ і рівня значущості $p < 0.001$ дорівнює приблизно 4.78. Обидва наші значення значно перевищують цей поріг.

Це означає, що в обох групах спостерігається статистично значуще покращення результатів після навчання (з надзвичайно високою ймовірністю, $p < 0.001$). Щоб зрозуміти, яка група ефективніша, ми дивимось на середню різницю (ефект) та t-значення (яке, поміж іншого, залежить від величини ефекту та його стабільності). Таким чином, ЕГ-1 середнє покращення склало 44.2 бала, а в ЕГ-2 — 37.2 бала, що вказує на більший ефект моделі 1. Крім того t-значення в ЕГ-1 (16.03) також значно вище, ніж у ЕГ-2 (9.32). Отже, згідно з нашими розрахунками ЕГ-1 показала більш ефективне навчання, ніж ЕГ-2. Це підтверджується як більшою середньою різницею між тестами «після» і «до», так і більш високим значенням t-критерію, що вказує на більш значний і однорідний ефект (див. Рис. 3).

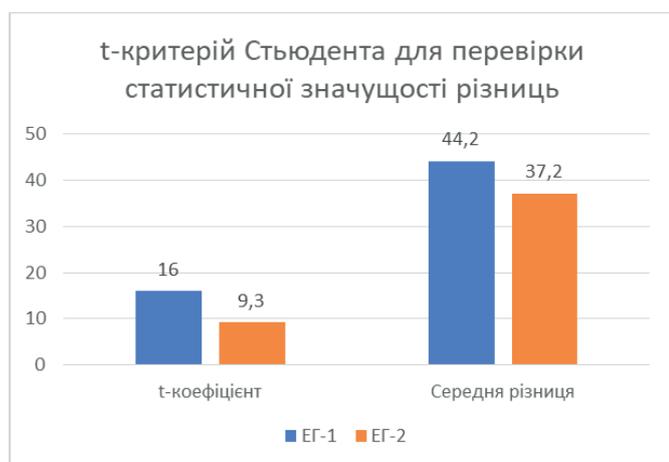

Рис. 3. t-критерій Стьюдента для перевірки статистичної значущості різниць

Наступним статистичним показником, який ми обрали, є ефект Коена (d), що визначається за формулою $d = (M_1 - M_2) / SD_{\text{пул}}$. (Наварро, 2022). На нашу думку, цей показник є ефективним доповнювальним статистичним критерієм у нашому дослідженні. Як відомо, t-критерій демонструє факт наявності різниці, а ефект Коена оцінює, наскільки великою є ця практична різниця (Колганов, 2011).

Згідно з критеріями Коена:

- $d \approx 0.2$ — малий ефект
- $d \approx 0.5$ — середній ефект
- $d \approx 0.8$ — великий ефект

Отриманий нами результат у $d=0.64$ можна трактувати як ефект середньої величини, що на-

ближається до великого. Це означає, що різниця в середньому прирості між експериментальною групою 1 та групою 2 є не лише статистично значущою (що ми вже підтвердили t-тестом), а й практично важливою. Група 1 показала значно більше покращення, ніж Група 2. Це доводить, що процес формування китайськомовної стилістичної компетентності потребує комплексного підходу як для всебічного закріплення матеріалу, так і для формування сталих умінь розпізнавати стилістичні засоби і формувати власну думку письмово з урахуванням вимог функціонального стилю, його підстилю та обраного жанру.

Результати дослідження. Отже, як показали результати експериментального дослідження, модель, що передбачала паралельний спосіб подачі підсистем вправ продемонструвала більшу ефективність, порівняно з послідовною: $KH= 0.83$ порівняно з 0.73, а також t-статистика 16.03 порівняно з 9.32 і ефект Коена ($d= 0.64$). На нашу думку, такі результати пов'язані з теоретично більш обґрунтованим алгоритмом подання вправ і логікою подання матеріалу: від читання до письма; від фразової єдності до понадфразової, до тексту; від рецептивних вправ, до рецептивно-репродуктивних і продуктивних. Тим не менш хочемо зазначити, що модель 2 теж є перспективним підходом для концентрації на формуванні китайськомовної стилістичної компетентності з акцентом на читання чи на письмо. Зважаючи на те, що аналізовані моделі розроблялися з можливістю інтеграції в навчальний процес робочих програм, що передбачають практичне вивчення китайської мови, убачаємо перспективи використання як моделі 1 у поєднанні з перекладацькими робочими програмами, так і моделі 2 як елементу програм з поглибленим читанням, або акцентом на формування всебічної китайськомовної компетентності у письмі.

Перспективи подальших розвідок передбачають формування моделей для навчання китайськомовної стилістичної компетентності в аудіюванні і говорінні, добір матеріалу для інших підстилів офіційно-ділового і наукового стилів, експериментальні розвідки пов'язані з навчанням публіцистичного і художнього стилів, розроблення посібників, практикумів для формування професійно-орієнтованої китайськомовної стилістичної компетентності в читанні, письмі, аудіюванні і говорінні. Крім того, ми вбачаємо проведений експеримент як фундамент для інших експериментів, пов'язаних з методикою викладання китайської мови й у сфері стилістичної компетентності, і поза нею. На нашу думку, майбутнє українського китаєзнавства безпосередньо пов'язане з ефективною розбудовою теоретико-методологічних засад навчання китайської мови. Висловлюємо обережне сподівання на те, що в далі цей аспект

набиратиме популярності в молодих науковців, що сприятиме загальному підвищенню рівня якості напрямів освіти, пов'язаних з китайською мовою та культурою.

Конфлікт інтересів

Автор не має потенційного конфлікту інтересів, який би міг вплинути на рішення про опублікування цієї статті.

Використання штучного інтелекту

Не використовувався.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Асадчих, О. В., & Савченко, А. С. (2019). Експериментальна перевірка ефективності методики формування компетентності в китайському писемному мовленні у майбутніх філологів (рубіжний рівень). *ScienceRise. Pedagogical Education*, (2), 27–33.
- Колганов, А. В. (2011). *Математичні методи у психології: навчальний посібник*. Ноулідж.
- Наварро, Д. (2022). *Навчання статистики з Р. Підручник для студентів психології та інших початківців*. LibreTexts. <https://ukrayinska.libretexts.org>
- Совгіра, С. (2010). Методика проведення педагогічного експерименту. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, (2), 38–45.
- Шевкопляс, Л. В. (2017). *Формування англомовної компетенції в аудіюванні майбутніх учителів у процесі самостійної ро-*

боти [Автореферат дисертації кандидата педагогічних наук, Київський національний лінгвістичний університет]. Донецький національний університет імені Василя Стуса, бібліотека.

https://opac.donnu.edu.ua/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=52408&shelfbrowse_itemnumber=83155

REFERENCES

- Asadchykh, O. V., & Savchenko, A. S. (2019). Eksperymentalna perevirka efektyvnosti metodyky formuvannia kompetentnosti v kytais'komu pysemnomu movlenni u maibutnikh filolohiv (rubizhnyi riven). *ScienceRise. Pedagogical Education*, (2), 27–33.
- Kolhanov, A. V. (2011). *Matematychni metody u psykholohii: navchalnyi posibnyk*. Noulidzh.
- Navarro, D. (2022). *Navchannia statystyky z R. Pidruchnyk dlia studentiv psykholohii ta inshykh pochatkivtsiv*. LibreTexts. <https://ukrayinska.libretexts.org>
- Sovhira, S. (2010). Metodyka provedennia pedahohichnoho eksperymentu. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, (2), 38–45.
- Shevkoptyas, L. V. (2017). *Formuvannia anhlomovnoi kompetentsii v audiiuvanni maibutnikh uchyteliv u protsesi samostiinoi roboty* [Avtoreferat dysertatsii kandydata pedahohichnykh nauk, Kyivs'kyi natsional'nyi lnhvistychnyi universytet]. Donets'kyi natsional'nyi universytet imeni Vasylia Stusa, biblioteka. https://opac.donnu.edu.ua/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=52408&shelfbrowse_itemnumber=83155

Дата надходження до редакції 04.09.2025 р.
Ухвалено до друку 25.09.2025 р.

CC Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)